

Kinga Anna Gajda

Przygotowanie wystąpienia/tekstu konferencyjnego

Konferencja uczniowska to spotkanie grupy uczniów mających podobne zainteresowania lub zachęconych do wypowiedzenia się na określony temat, prezentujących swoje poglądy i wyniki rozważań/badań. Czas wystąpienia jest zwykle ograniczony i rzadko przekracza 30 minut. Po zakończeniu wystąpienia odbywa się dyskusja, w trakcie której publiczność zadaje pytania referentowi lub komentuje jego wystąpienie. Zazwyczaj konferencji towarzyszy publikacja tekstów modyfikowanych, poprawianych pod wpływem rozmów konferencyjnych. Przygotowanie się do wystąpienia konferencyjnego, wygłoszenia tekstu podczas konferencji uczniowskiej polega na dwutorowym przygotowaniu. Z jednej strony należy przygotować tekst wystąpienia, z drugiej strony sposób jego wygłoszenia i przedstawienia. W obu przypadkach zaleca się zacząć od wyraźnego i jednoznacznego określenia przedmiotu wystąpienia, a zatem od sprecyzowania (zawężenia) tematu i ujęcia go jako problemu naukowego. Problem z języka greckiego oznacza bowiem przeszkodę, trudność poznawczą. Celem tekstu jest zatem pokonanie tej przeszkody. Niewyznaczenie pytań prowadzi do tego, że praca jest pozorną pracą naukową, chyba że poświęcona tak wąskiemu tematowi, iż cel zastępuje problem. Praca bez problemu/celu oznacza przypadkowe gromadzenie i informacji oraz słabo motywuje do badań i własnych przemyśleń.

Temat nie powinien być za szeroki - bo wtedy uczeń łatwo może narazić się na zarzut opuszczenia jednych a faworyzowania innych zagadnień. Umberto Eco²³ sugeruje, że temat powinien być raczej wąski.

²³ U. Eco, *Jak napisać pracę dyplomową. Poradnik dla humanistów*, Warszawa 2007.

Wierzy on bowiem, że im bardziej ograniczy się zakres tematyczny, tym lepiej się pracuje i tym pewniejszy jest grunt. Wydaje się również, iż temat powinien być tak sformułowany, aby autor mógł realizując temat, zrealizować w nim siebie i swoje zainteresowania. Uczeń zatem może doprecyzować temat, dookreślić go tak, aby mógł w trakcie pracy postawić sobie pytanie badawcze i próbować udzielić na nie odpowiedzi. Uczeń powinien móc zatem w taki sposób formułować myśli, aby podsumowanie było odpowiedzią na pytania stanowiącej cel wypowiedzi.

Przygotowanie pisemnej wypowiedzi powinno składać się z trzech etapów. Głównym merytorycznym zadaniem pierwszego, wyjściowego etapu jest sformułowanie pytań, na które autor pracy chce odpowiedzieć. Jest to równoznaczne z wyznaczeniem celu dalszych prac. Przygotowanie pracy polega zatem na rozwiązaniu konkretnego problemu, udzieleniu odpowiedzi na konkretne pytanie, które musi na początku postawić sobie autor. W tym celu należy:

- wybrać temat,
- zdefiniować problem,
- rozłożyć problem na szereg cząstkowych zagadnień,
- sformułować dodatkowe i pomocnicze problemy,
- poszukać informacji i środków pomocniczych,
- poszukać optymalnego rozwiązania,
- przeprowadzić eksperymenty praktyczne lub procesy myślowe,
- spróbować postawić kilka, kolejnych do rozwiązania hipotez,
- opracować mniej lub bardziej szczegółowy plan.

Układ pracy powinien być logiczny i poprawny pod względem merytorycznym. Aby tak się stało należy kierować się trzema zasadami:

1. zasadą kompletności – uwzględnieniu w pracy wszystkich ważnych elementów i unikanie zbędnych.
2. zasadą podporządkowania – każda część pracy musi wynikać ze sformułowanego tematu pracy i koncepcji rozwiązania problemu. Każda następna część pracy powinna stanowić konsekwentny ciąg dalszy i logiczną kontynuację poprzednich części.
3. zasadą wyłączności – tego samego zagadnienia nie należy omawiać wiele razy w różnych miejscach pracy (każde zagadnienie powinno być przedstawione raz w sposób logiczny i całościowy).

Drugi etap polega na próbie odpowiedzi na pytania postawione jako celowe, należy przy tym pamiętać, aby trzymać się treści i nie czynić zbyt wielu aluzji, nie odchodzić od problemu. Częstość błędem są luki w argumentacji oraz pomijanie poglądów przeciwnych lub pozostawianie ich bez odpowiedzi. Należy przy tym pamiętać o objętości pracy, która zazwyczaj jest niewielka. Szacuje się, że dwudziestominutowa wypowiedź to osiem stron znormalizowanego tekstu z podwójnymi odstępami między wierszami. Najważniejszym zadaniem tego etapu jest znalezienie rozwiązania lub stwierdzenie niepowodzenia. Ostatni etap to podsumowanie rozważań, sprawdzenie poprawności rozwiązania oraz empiryczna weryfikacja teoretycznych ujęć. Podczas tego etapu należy również opracować tekst pod względem redakcyjnym:

- sprawdzić go pod względem merytorycznym i stylistycznym,
- skorygować błędy,
- umieścić przypisy,
- dokładnie opisać cytaty,
- sporządzić spis wykorzystywanych źródeł.

Umberto Eco podpowiada, że redakcja pracy polega na zdefiniowaniu używanych terminów, z wyjątkiem tych najbardziej oczywistych, najczęściej używanych. Podkreśla, że pracy nie powinno się pisać długimi, wielokrotnie złożonymi zdaniami, a raczej krótkimi i prostymi, a przez to bardziej zrozumiałymi. Obszerne, wielokrotnie złożone zdania bowiem zwalniają tempo wypowiedzi i często zacierają przekazywaną treść. Znamiona tekstu naukowego niosą zdania podrzędnie złożone – są one najwcześniej stosowane w tekstach naukowych i erudycyjnych. Tymczasem wypowiedzi współrzędnie złożone stosuje się raczej referując luźne spostrzeżenia, opisując wrażenia, ale bez próby ich interpretacji. Warto dzielić tekst na wiele akapitów i używać raczej zwrotów bezosobowych niż pisać w pierwszej osobie liczby pojedynczej czy liczby mnogiej. Eco pisze również, jak powinno się cytować. Podkreśla, że cytowane fragmenty źródeł nie powinny być zbyt obszerne, oraz że cytaty nie stanowią ozdobnika tekstu. Opracowania powinny być cytowane tylko wtedy, gdy wspierają lub potwierdzają tezę autora. Cytaty mają być wierne. Jeśli autor nie zgadza się z poglądami wyrażonymi w cytacie, to cytat ten powinien być opatrzony krytycznym komentarzem. Autor i źródło każdego cytatu powinny być wyraźnie wskazane. Odesłanie do autora i dzieła musi być zrozumiałe, jasne i uzasadnione. Innym sposobem przytoczenia poglądów autora jest parafraza, czyli streszczenie własnymi słowami myśli danego autora. Za każdym razem jednak należy pamiętać o podaniu źródła nieswoich myśli. Dzieła cytowane lub przywoływane w przypisie muszą znaleźć się w bibliografii załącznikowej na końcu pracy.

Wydaje się, że idealną formą tekstu jest forma rozprawki, która polega na postawieniu tezy lub hipotezy (czyli określeniu problemu lub postawieniu pytania), znalezieniu argumentów broniących tezę i ją

obalających, wyważeniu tychże argumentów a następnie potwierdzeniu lub postawieniu tezy. Jarosław Rudniański²⁴ proponuje, aby podczas pracy nad tekstem zapisać sobie na kartce nasuwające się wszystkie myśli i te, które ewentualnie a nie na pewno mogłyby się znaleźć w tekście, i te, które powinny lub muszą się tam znaleźć. Myśli te mogą być zapisane niestylistycznie. Zapiski mają bowiem na celu li tylko pobudzenie myślenia w określonym kierunku, tak zwany rozruch myśli. Po pewnym czasie należy wrócić do zapisków i przejrzeć notatki uzupełniając je. Po kolejnym ich przeczytaniu powinno się napisać krótki plan tekstu (w podświadomości zostało już dokonane opracowanie tego materiału) lub napisać tekst na brudno. Takie wstępne, próbne pisanie pozwoli na usystematyzowanie myśli. Dopiero potem należy napisać tekst na czysto lub odczytać na głos tekst napisany na brudno i poprawić go na czysto. Rudniański wymienia też zadania stymulujące czynność pisania, to: rozmowy o przedmiocie pracy, uświadomienie sobie problemów do rozwiązania, jasne sformułowanie nadrzędnego celu pracy. Po napisaniu tekstu dobrze jest, aby ktoś inny niż autor przeczytał ów tekst.

Podczas oceniania tekstu bierze się pod uwagę poprawność merytoryczną, rzeczowy i logiczny układ treści. Celem tekstu powinno być stopniowe przybliżanie do odpowiedzi na postawione pytanie. Każda następna część pracy winna posilkować się poprzednią. Ostatnim kryterium oceny jest redakcyjna poprawność. Te same kryteria brane są pod uwagę podczas oceniania wystąpienia konferencyjnego. Wystąpienie takie może być, ale nie musi, okraszone prezentacją multimedialną. Prezentacja taka pozwala przekazać istotne informacje oraz dane w łatwiejszy i ciekawszy sposób. To zazwyczaj prezentacja typu *slide show*. Przygotowanie takiej

²⁴ Zob: J.Rudniański, *Jak się uczyć?*, Warszawa 2001.

prezentacji polega na opracowaniu planu i konspektu prezentacji, treści prezentacji oraz wyborze narzędzi, projektu, tekstu i elementów graficznych. Należy przy tym pamiętać, iż prezentacja ma służyć jedynie wzmocnieniu przekazu a nie stanowić przekaz sam w sobie. Nie powinna zatem zawierać zbyt wiele treści na slajdzie a jedynie definicje i punkty, które rozwija mówca. Dobra prezentacja to prezentacja przemyślana, przedstawiona logicznie i konsekwentnie. Lepiej użyć „prostej” czcionki, stosować równoważniki zdań, unikać zbyt długich opisów, wykorzystywać nieskomplikowane elementy graficzne i wideofoniczne a także unikać nadużywania zbędnych elementów prezentacji – prezentacja ma skupiać a nie odciągać uwagę uczniów. Podczas wystąpienia nie powinno się czytać tekstu z ekranu a jedynie do niego się odwoływać i go komentować. Dobrze wiedzieć, co znajduje się na kolejnym slajdzie. Szkoda też tracić czas na sprawy oczywiste. Należy trzymać się ram czasowych. Bardzo ważny jest także sposób wygłaszania tekstu. Dobrze zrobiona prezentacja to wizualna pomoc podczas mówienia, zdjęcia czy słowa kluczowe pozwalają trzymać się wątku i planu wypowiedzi. Podobnie jak slajdowisko należy także przemyśleć swoje wystąpienie. W tym celu dobrze odpowiedzieć sobie na następujące pytania:

- co się chce przekazać?,
- kim są odbiorcy?,
- w jaki sposób chce się mówić: oficjalnie czy nieformalnie, poważnie czy żartobliwie?.

Przed samym wystąpieniem dobrze powtórzyć sobie jego treść. Lepiej wcześniej przećwiczyć swoje wystąpienie, powiedzieć go przed

lustrem lub nagrać i odtworzyć, aby móc skorygować swoje błędy. Ważne jest, aby treść wystąpienia była czytelna, zrozumiała i ciekawa. Należy trzymać się tematu, mówić wyraźnie oraz być wiarygodnym i przekonującym. W trakcie wystąpienia lepiej się uśmiechać, ale nie podśmiewać. Uśmiech powoduje, że słuchacze są pozytywniej nastawieni. Wystąpienie powinno zawierać jasne ujęcie problemu – określony i precyzyjnie zdefiniowany problem, założenia, argumentację, usystematyzowane wnioski, porównanie wniosków z prognozami. Po przedstawieniu swoich tez należy rozpocząć dyskusję – poprosić o pytania a następnie udzielić na nie odpowiedzi. Można wskazać słuchaczom elementy najbardziej problematyczne. Należy także przyjąć krytykę ze strony pozostałych grup oraz wysłuchać ich analiz, przedstawić własne analizy wniosków, które posłużyły do przygotowania wystąpienia.

Aby uczeń mógł poprawnie i solidnie przygotować się do wystąpienia podczas konferencji uczniowskiej powinien mieć wystarczająco wcześniej podany temat, liczbę stron do napisania, normy edytorskie, czas do wykorzystania podczas konferencji a także kryteria oceniania. Poniżej przykładowe kryteria oceny:

- budowanie hipotezy/ stawianie tezy 5 pkt.
- samodzielność pracy – 5 pkt.
- praca włożona w przygotowanie prezentacji – 5 pkt.
- wybór formy prezentacji i jej budowa – 5 pkt.
- umiejętność analizy i interpretacji materiałów źródłowych – 5 pkt.
- stawianie własnych sądów, przedstawienie swojego punktu widzenia i samodzielne wyciąganie wniosków – 5 pkt.
- logiczność samodzielnych wniosków – 5 pkt.
- spojrzenie na perspektywę przyszłości – 5 pkt.
- źródła informacji / spis literatury – 5 pkt.
- opracowanie załączników – 5 pkt.
- naukowe podejście do projektu – 5 pkt.

- naukowe podejście do prezentowanego projektu podczas konferencji – 5 pkt.
- sposób udzielania odpowiedzi na pytania uczestników konferencji – 5pkt.
- uczestnictwo w dyskusji podczas konferencji – 5 pkt.
- obiektywne ocenianie innych – 5 pkt.
- formułowanie samooceny – 5 pkt.

MAKSYMALNIE PUNKTÓW - 80

OCENA	PUNKTY
6	80
5	79-68
4	67-55
3	54-40
2	39-30
1	29-0

Bibliografia:

1. Eco U., *Jak napisać pracę dyplomować. Poradnik dla humanistów*, Warszawa 2007.
2. Rudniański J., *Jak się uczyć?*, Warszawa 2001.